

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK.
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok 2 zl. — kr.
 Na pol roka 1 „ — „
 Na štvrt roka — 50 „
 Jednotlivé číslo 8 kr.

Vychodí každú nedel' u.
 Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.
 Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

Ukrutnosti vojny v stredoveku.

Od buka do buka.

O Jánošíkovi hovorí sa, že bohatých oberal a chudobným nameral len tak po starootcovsky «od buka k buku.» Následkom tejto tradície je osoba Jánošíkova ešte aj dnes u ľudu obľúbenou, lebo ľud si ho predstavuje čo ochrancu chudoby, ktorý bohatých ozbíjal a nazbierané drahocennosti rozdával chudobe. Túto obľúbenosť Jánošíkovi závidí «Kresfan» a aby sa aj on stal obľúbeným, začína merať nie od buka k buku, lež len tak od buka do buka, nevediac čo hovorí. Že je tomu skutočne tak, dokážeme hneď.

V poslednom čísle, v článku «Liberálne Noviny» vo slep tvrdí nový pán redaktor «Kresfana», že vláda «Opravdového Kresfana» vydáva z krajinských groší. Toto je, jednoducho povedané, nepravda. «Opravdového Kresfana» založilo viac ľudomilov, ktorí ešte aj dnes hmotne podporujú náš časopis. V tomto nevidí žiadon chladnokrevne smýšľajúci človek priestupok, odsúdenia hodný čin. Práve naopak, je to chvályhodné, že sa nájdú obetiví patrioti, ktorí sa neštítia ani peňažitých obetí, keď je reč o tom, aby ľudu poskytlí prostriedok k vzdelávaniu sa. Tu by sme sa mohli opýtať pána redaktora «Kresfana», že koľko tisíc obetovali a ešte aj dnes obetujú ľudárski magnáti a kňazia na časopisy ľudárske. Lenže rozum ľudárov ide tade, že oni si prisvojujú právo, že smú všetko ročiť, iného politického smýšľania ľuďom ale nenie nič dovolené, ani len k ľudu prehovorif. To je tá opravdová kňazská politika.

To tvrdenie «Kresfana», že sa časopis náš vydáva z krajinských groší, dá sa ešte koľko-toľko odpustiť a ospravedlniť tým, že snáď nový pán redaktor neznal toto, lebo nedržal za hodné obznámiť sa bližšie s pomerami toho časopisu, proti ktorému vedie boj. O moc odsúdenia hodnejšie je však v spomenutom článku obsažené to tvrdenie, že sme my pod Bánffym osočovali a obviňovali duchovenstvo a nabrizgali mnoho daromnic, tak že ľud s opovržením počal hromziť na tie mnohé zrejme luhárstva. Tohoto prostriedku sme sa údajne pod Széllom zriekli a začíname vraj slovenčiť. Krásne obrazy predstavujeme Slovákom; spomínáme práva, starootcovské zvyky, vzdelanie Slovákov; spomínáme spravodlivosť vlády, ktorá vraj nejde národnosť Slovákov utláčať, lež rozhodne stojí na tom, aby každý, ako rovnoprávny občan vlasti mohol požívať slobodu, ktorá mu aj jako národovcovi prináleží.

Nuž jak «Kresfan» nikdy nepísal od buka do buka, tak tieto jeho tvrdenia sú skutočne len tak od buka do buka poznášané fráasy. Boli by sme očakávali od nového pána redaktora «Kre-

sšana», že prv než začne boj proti nám, že sa obznámi základnejšie s heslami nami-hlásanými, obznámi sa bližšie s naším programom. A toto mohli sme nie natoľko my očakávať, jako radšej mohli právom požadovať jeho čitateľa. Nuž ale nestalo sa tak. Nový pán redaktor «Kresfana» namyslel si volačo a toto namyslené prijal za svätú pravdu. Namyslel si, že sme my pod bar, Bánffym osočovali duchovenstvo. Toto je namyslená lož. My sme nikdy neosočovali kňazstvo, bičovali sme ale jednotlivých kňazov, ktorí sa dopustili takých skutkov, jaké sa nesrovnávajú so v. nešeným kňazským povoláním. To, že sme nabrizgali mnoho daromnic, nemôžeme ani za lož vyhlásiť, to je jednoduché blbé tvrdenie. My sme vždy vedeli, čo píseme, a vieme aj dneská, žeby ale pán redaktor «Kresfana» povedomý bol si toho, čo píše, oprávnení sme o tom pochybovať, keď tvrdí o nás, že my pod Széllom začali sme slovenčiť. My sme boli od počiatku vždy vlastneckými Slovákami a tými sme aj dnes. My sme boli tí, ktorí sme otvorene vyhodili boli na oči kočujúciim grófskym komediantom ľudovej strany, že prečo vydržiavajú k slovenskému ľudu reči v im nesrozumiteľnom jazyku, keď my máme predsa svoju zvučnú reč slovenskú. A kto bol, čo nás pre toto napadol? Ľudová strana. Tedy nie pod Széllom sme začali slovenčiť, lež boli sme Slovákami hneď pri vzniku a tými sme aj dnes. Pravda že neboli sme panslávami ani pri vzniku a nie sme nimi ani dnes, a ani nebudeme nimi nikdy.

My nepredstavujeme Slovákom krásne obrazy, lež hovoríme len čistú holú pravdu. Nech hodí ten kameňom do nás, ktorý nám je vstave dokázať, že vláda oberá Slovákov o ich starootcovské zvyky. Alebo nech nás ukrižuje ten, ktorý je vstave dokázať, že vláda hatí vzdelávanie sa Slovákov v ich materinskej reči. Keby vláda hatila vzdelávanie sa Slovákov v ich materinskej slovenskej reči, nevychodilo by toľko slovenských časopisov, jako ich vychodí dnes, nepísalo by sa toľko slovenských učebných kníh, jako sa ich píše dnes. Toto je pravda, ktorú odškriepiť nemožno. Nemožno odškriepiť ale ani to, že sme my nikdy nepísali, žeby vláda stála na tom, aby každý ako rovnoprávny občan vlasti mohol požívať slobodu, ktorá jemu aj jako národovcovi prináleží. Smelo môžeme povedať, že «Kresfan» nikdy nepísal podlejšiu lož, jako sú hore udané slová. My sme boli práve tí, ktorí sme nikdy neuznali oprávnenosť stanoviska národovcov, preto že nikdy nechceli uznať a ani dneská neuznávajú jednotný politický národ uhorský. My sme boli

tí, ktorí sme vždy rozhodne bojovali a aj dnes bojujeme proti agitácii a zkazonosnému účinkovaniu národnostných ztreštencov.

A že títo ztreštenci smelo a beztreštno rozosievajú semeno svojho zkazonosného ovocia, čomu to majú ďakovať? Liberálnej shovievavosti vlády, ktorá poskytuje každému občanovi vlasti tú najväčšiu slobodu. Keby sa tak ľudári dostali nejak k vláde, jed môžeme vziať na to, žeby základne obrezali slobodu tlače, pod panovaním ľudovej strany — apage satanas! — bola by do hrobu pochovaná občianska sloboda; vtedy by zase nastúpila všemohúca moc magnátov a kňazov; o panovaní týchto nemožno ani pri najlepšej vóli písať pekné obrazy.

Nový pán redaktor «Kresfana», keď tak mnoho *pravdy* (?) od buka do buka popísal o nás, hovorí že on nemôže klamať, že vraj on žiada pre ľud, čo mu najviac schádza, jasice 1. slobodu viery, a 2. chleba!

Nuž nech niekto povie, že to nenie od buka do buka písané. Kresťan a sloboda viery; jako sa to snáša spolu? Jako oheň a voda! Ešte sa snáď aj oheň skorej spriatelí s vodou, než ľudová strana so slobodou viery. Nuž keď ľudová strana chce slobodu viery, čože už potom chce liberálna strana? Dľa «Kresfana» dozaista potlačovanie jednotlivých vierovyznaní. A potom sa nemáme zasmiať nad týmto meraním pravdy od buka do buka.

Že ľudová strana žiada chlieb pre ľud, to dovoľujeme, liberálna mu ho ale hneď aj dáva. Či sa mohol kto lepšie postarať o robotníkov, než minister Darányi? Veď to musel uznať aj sám ľudový vyslanec Mócsy, ktorý aj pochválil ľudomilné účinkovanie ministra. Nuž teda načo tam žiadať chlieb, kde ho ten, ktorý ho má, dľa možnosti, srdečne aj rád rozdáva; najviac ho to bolí, že nenie vstave toľko udeliť, koľko by rád.

A čo myslíte ct. rodáci, prečo popísal «Kresťan» toľko nepravdy o nás od buka do buka? Len preto, aby mohol článok svoj zakončiť vyzvaním, žeby sa Slováci predplácali naň a ho rozširovali. Tedy len preto nás smiešal s blatom, aby seba mohol vyzdvihnúť a v peknom rúchu odporúčať sa Slovákom. Nuž je to tiež čudná morálka, chcieť sa s ohováraním a potupovaním iného zapáčiť, nuž ale keď sa táto morálka páči kňazom, nuž nechže si ju majú.

Konečne ubezpečujeme pána redaktora «Kresťana» že novým rokom nezačne vychodiť žiadaný nový liberálny časopis a tak tedy nemá sa čoho obávať, môže pokojne spať.

Slovo k rodákam.

«Bohatému navre a chudobnému i z hrnce vykypí» tak mudrovali pred dávnymi rokami naši vtipní predkovia, a že mali pravdu, o tom presvedčili sme sa zas sami pri príležitosti ustálenia kvóty k zaokrytiu našich spoločných výdavkov s Rakúskom. Dohodnutie výborov sa docielilo, ale tak, že my asi o štyri milióny budeme viacej prispievať na spoločné výdavky, ako doposiaľ. Jestli ale požiadavky spoločnej správy zrastú, tak účasť naša podskočí a to — vysoko.

Bohaté Rakúsko tedy vyhralo a chudobné Uhorsko nech platí. Chudobným menujeme náš štát, — nuž áno chudobní sme my a s nami i skrz nás chudobný je i štát. Že predsa *museli* sme väčšiu kvótu prijať, má to svoje príčiny. Boly časy, kde náš štát s roka na rok s veľkým deficitom — nedostatkom — svoje rozpočty i účty zavíeral a tak zdalo sa, že postupne a neuprositeľne k úpadku kráča. Vlastenecký zápal a napnutie veškerých síl umožnily uviesť rovnováhu do štátnych financií. Ba obozretná sporivosť našich ministerstiev záverečné účty vždy s uspokojením značných miliónov zakončila a výsledok týchto obrovských namáhání a skrblosti štátnej použili Rakúšania k vykázaniu a dokázaniu toho, že sa Uhorsko náramne nad očakávanie zmohlo, tedy «nech aj platí.» Vyššie záujmy štátne hatily nás v tom, aby sme bezzákladnosť tohoto tvrdenia vzteklým Rakúšanom dokazovali a my v záujme obúch štátov na seba vzali sme platenie vyššej kvóty a Pán Boh nám pomôže, — len pomáhať si musíme sami.

Veď už i tak neskoro je spomínať, že na oko prajné polozenie našich peňazných záležitostí dalo sa docieľiť len tak, že sú niektoré dane u nás značne vyššie, jako u Rakúšanov. Taktiež ani to sa nedá upreť, že je u nás ešte mnoho takých štátnych potrieb, ktoré by mali byť zaokryté, ktorých zaokrytie ale teraz následkom pozdvihnutia kvóty musí byť odročené.

Nezamýšľame tuná — v obore krátkeho článku, — vystaviť program veľkého rozmeru, my utisneme sa len na vyzdvihnutie tých naj-súrnejších potrieb, ktoré ale musia byť zaopatrené.

Aby ľud bol vstave platiť štátne dávky, potrebuje *dôchodok*, chudobný svet tedy *zárobok*. Zárobok ale predpokladá dostač práce a telesné i duševné sily. O toto sa má a musí postarať štát. Predošle vykázali sme, že v jakosti a čase rovnú prácu i u nás tak zaplatia, ako v Amerike, ba my prácu následkom spôsobu, akým sa ona u nás prevádza, platíme ešte drahšie, ako tam a predsa robotník nemá toho zveľadku tu, čo za morom, lebo tu zle a málo pracuje. Prečo?

Preto, že mu chybujú telesné sily a praktický rozum. Telo ľudské, aby schopným bolo k práci, potrebuje dostať zázivnej ztravy — a tá musí byť lacnou; naproti tomu nech zdrazejú bársako vysoko dráždivé len a neuzitočné články, ako na príklad pálenka. Lahko prístupnou treba tedy urobiť silnú a zázivnú stravu ľudu a budeme mať vytrvalých práce schopných robotníkov, — a ponevác «viac umom, ako päsťou» — pomáhať treba tomu, aby si robotník čím snádnejšie potrebné odborné znalosti nadobudnul. Potom len bude zárobok, a tak dôchodok i možnosť platenia daní.

Ohľadom týchto úkolov ovšem i občianska spoločnosť má svoje povinnosti, ktoré nutno jej plniť. Ona napomáhať a podporovať má štátne medzítka v zadovážení lacnej zázivnej ztravy, a podávať spôsoby k odbornému vzdelávaniu sa závažnou vzájomnosťou. Potom ale rozumným gazdovaním.

Pozrime si len naše sklepy, obchody. Stá a stá kusov všelijakého súkna, štofov, tlačení, perkálov, šáfolov atď. atď. a to všetko z Rakúska a Moravy. Obuv z Viedne a Karlsbadu, sklo z Čiech a tým podobné. Tisíce, ba milióny idú len z našich krajov za obchodné články do Rakús, a ten náš krvomozolný groš nevráti sa nám tak ľahko, a preto hľadme, aby on dľa možnosti v krajine našej nám zostal. Napomáhajme v záujme vlastnom, spoločnom i štátnom svoj vlastný priemysel, remeslá. Kupci a remeselníci zas nech zásoby od tuzemských producentov tržia, a tak nech groše naše u nás z ruky do ruky chodia, aby sa tak tuzemské kapitále množily, nedostatok ktorých je príčinou zase nedostatku práce.

Štát i občianstvo ruka v ruke hotoví musia byť k spoločnej vzájomnej obrane a potom nielen že nám kvóta neublíži, ale ani doposavádna prevaha priemyselných susedov našich.

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Delegácie. Uhorská delegácia sa už sriadila, za predsedu zvolený bol gróf Július Szápáry, za podpredsedu ale Desider Szilágyi. Vyvolení sú už aj referenti a predsedovia jednotlivých odborov. Členovia uhorskej delegácie odcestovali vo štvrtok rano do Viedne.

Otázka kvóty. Finančný odbor teraz pojednáva návrh zákona o ustálení kvóty na desať rokov. Proti povzdvihnutiu kvóty rozhodne bojujú už aj v odbore členovia Kossuthovskej strany. Ministerský predseda Széll v dlhej reči odpovedal na nápady so strany Kossuthistov

a dokázal, že kvótový výbor len o málo prekročil tú hranicu, ktorú mu vykázaly číslice. Tvrdí, že vyrovnanie v otázke kvóty, vzdor obťažaniu, ktoré uvalilo na krajinu, je predsa osožnejšie, než ďalší boj.

Ľudová strana a kvóta. Ľudová strana sa dlhšie radila o tom, jaké stanovisko má zaujať pri pojednávaní návrhu o ustálení kvóty. Rozhodli sa udajne na tom, že návrh neprijmu. Toto rozhodnutie zťažka zodpovedá smýšľaniu magnátov k ľudovej strane patriacich, ktorí boli už aj predtým za pozdvíženie kvóty.

Otvorenie dôstojníckej dráhy. Vojenský úradný časopis priniesol jedno nariadenie spoločného ministra vojny, ktorým otvára dôstojnícku dráhu všetkým tým, ktorí pre nedostatok školskej vzdelanosti dosavád nemohli sa vyšvihnúť nad strážmajstra. Asíce v smysle nariadenia odteraz *každý v armáde slúžiaci slobodný človek poddôstojník alebo obecný vojak a každý civil, keď je súci a svoj úmysel oznámi, i bez skončenia kadétskej školy môže složiť zkúšku.* Keď zkúšku složil, vymenujú ho za námestného dôstojníka, to jest na taký stupeň šarže, z ktorého má otvorenú cestu do dôstojníckeho sboru. Od týchto čias teda ten, kto príde pod assentírku, môže vopred oznámiť, že chce byť dôstojníkom a že je hotový složiť kadétsku zkúšku. Keď túto zkúšku složí, hneď vstúpi za vojaka ako kadét. Takýmto spôsobom zadováženie si dôstojníckej šarže umožní sa i tým poddôstojníkom, obzvlášť strážmajstrom, ktorí majú dostatočné vojenské vzdelanie, predsa nemohli byť dôstojníkmi, lebo nemali potrebnú školskú kvalifikáciu.

Spísanie chudobných. Minister vnútra vydal nariadenie k všetkým právomocnostiam, mestám a obciam, vyzývajúce ich, aby na svojom území spísaly takých chudobných, ktorí stoja bez všetkej pomoci a tak odkázaní sú na podporu obce. Tak sa zdá, že toto nariadenie ministra je prvým krokom k sriadeniu záležitosti chudobných, ktorá záležitosť už dávno čaká na základné sriadenie.

Z Rakúska. V Rakúsku vzdor namáhaniu sa aj samého cisára, politické pomery sa nijak nevedia natoľko polepšiť, žeby vláda mohla k pojednávaniu predostrieť na vyrovnanie potahujúce sa predlohy a návrh zákona o kvóte. Hlavnou prekážkou sú Češi, ktorí žiadajú od vlády úplné zadostučinenie za zpätztiahnutie rečového nariadenia, ináče vyhrážajú sa obštrukciou. Sám cisár povolal k sebe Engla, predsedu českých vyslancov a vyslovil mu tú žiadosť, aby rakúska ríšska rada ešte tohoto roku vybavila spomenuté predlohy. Češi ale napriek tejto výslovnej žiadosti cisára robia veľké ťažkosti vláde, s ktorou skoro každodenne vyjednávajú. Tvrdohlavosť Čechov ale začína sa už nepozdávať aj ostatným stranám, ktoré patria k väčšinu tvoriacej pravici. Tak menovite Poliaci a katolícka ľudová strana nechcú pomáhať Čechom v obštrukcii. Češi ostatne hotoví sú zrieť sa obštrukcie pod nasledujúcimi podmienkami: prepustenie ministerského predsedu grófa Claryho a ministra pravosúdia a vyhlásenie českej reči za úradnú reč. Tieto požiadavky

ale vláda nemôže splniť, ačkoľvek sľúbila Čechom isté ústupky.

Čo sa týče otázky kvóty, rakúske vyslanecké kruby nie sú ani najmenej spokojné s tým, že Uhorsko bude platiť iba 34 a 4 desatiny, ony žiadajú ešte aj teraz o mnoho viac so strany Uhorska a preto nechcú veľmi prijať ustálenú kvótu.

Taktiež nenie Rakúšanom veľmi po chuti ani zákon o sriadení niektorých potravných daní. Dosiaľ bolo totižto tak ustálené, že daň od istých potravných článkov prislúchala tej krajine, kde sa otázne články zhotovily, v smysle nového vyrovnania ale zmenilo sa toto v tom smysle, že potravná daň bude budúce tej krajine patriť, kde sa tieto články ztvorily. Tento nový poriadok sa preto nepáči Rakúšanom, lebo dosiaľ Rakúsko užívalo potravnú daň od tých článkov, ktoré sa v Rakúsku dorobili v Uhorsku ale užily, nabudúce ale túto daň bude Rakúsko povinnovať Uhorsku prizavrátiť, následkom čoho sa naše príjmy asi o 5—6 millionov zlatých zvýšia.

Jedným slovom rakúska vláda má veľmi ťažké postavenie a otázne je, či bude vstave do nového roku previesť v rakúskej ríšskej rade všetky tieto predlohy.

Z Turecka. V Konštantínopoli odokryli sprisahanie proti sultánovi Abdul Hamidovi. Sprisahanci chceli zavraždiť terajšieho sultána a na trón posadiť knieža Hajreddina.

Z Afriky. Z Afrického bojišťa dochodia zprávy si kus protirečia. Anglické zprávy ešte aj dnes taja, žeby pevnosť Ladysmith boli Búri zaujali. Že sa Angličanom nedarí najlepšie, toho zrejším dôkazom je, že ustavične posielajú vojsko na africké bojište a soslilňujú svoje voje.

KRAJINSKÝ SNEM

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 23. novembra. Nič netrvá večne, a tak nemohla večne trvať ani tá tichosť, ktorá hneď nastúpila v sneme, jaknáhle začal hovoriť ministerský predseda Széll. Dnes sa mu prihodilo po prvý raz, že musel dlhší čas čakať, kým prišiel k slovu. Kto chce na ružach spať, musí sa s trním pojednať, trnie svojho postavenia dnes ocítil ministerský predseda aj v sneme. Na šťastie ľahko oblámal pichláče trnia, načo potom zasadnutie hladko napredovalo.

Už hneď na začiatku zasadnutia strhla sa malá búrka. Predseda snemu Perczel predostrel kráľovský reškript, ktorým sa delegácie svolávajú; niekoľko členov Kossuthovskej strany žiadalo, aby pojednávanie tohoto kráľovského reškriptu bolo určené na denný poriadok. Žiadosť túto tým odôvodňovali, že snem splnenie kráľovskej žiadosti najprv má pojednávať a len potom ju splniť, lebo jak tak nerobí, tak sa to tak vyníma, jakoby snem kráľovské rozkazy slepo plnil. Ministerský predseda Széll odvolávajú sa nato, že svolanie delegácií zákon nariaďuje, taktiež poukázuc nato, že dosiaľ delegácie svolávajúce kráľovské reškripty neboly nikdy pojednávane,

prosí, aby snem uzavrel, že vyvolí členov delegácie. Snemovňa v tomto smysle rozhodla.

Zatým predostrel ministerský predseda Széll návrh zákona, potahujúci sa na ustálenie kvóty, prosiac, aby návrh bol vydaný k posúdeniu finančnému odboru. Franc Kossuth kladúc váhu nato, že sa zdvihnutím kvóty veľká tarcha uvaľuje, navrhuje, aby návrh zákona bol vydaný najprv triedam snemu, aby tak vyslanci mali príležitosť návrh už teraz čím základnejšie pojednávať a v oči nemu stanovisko zaujať. Načo sú vôbec triedy vyslancov, keď ani tento vážny návrh nebude k uím upravený cieľom predbežného pojednávania. Osvedčil sa, že jeho strana jako dosiaľ, tak ani tentoraz neodhlasuje žiadnu kvótu, lebo spoločné záležitosti sú len na ujmu neodvislosti Uhorska. Vytýkal kvótovému výboru, že opustil cestu zákona, lebo vyjednávania nedialy sa na základe vypočítania, lež na základe politických ústupkov.

Teraz vstal ministerský predseda Széll, že odpovie na námietky Kossutha, pár minút ale nemohol k slovu prísť, taký krik a nepokoj panoval medzi Kossuthistami, ktorí ministerského predsedu nepripustili k slovu. Keď sa búrka utišila Széll predovšetkým poznamenal, že nie sebe k zábave chce hovoriť, lež robí to z povinnosti a preto žiada, aby ho vypočuli, čo tým viac môže požadovať, lebo bol napadnutý a tak má právo brániť sa. Dokazuje, že ustálenie kvóty nestalo sa len na základe politických ústupkov. K návrhu priložené výpočty zjavne dokazujú, že zo spoločných výdavkov pripadá na Uhorsko skoro úplných 34 percentov, tak tedy iba pol percenta pripadá na politický ústupok. Pokoj, ktorý ustálením kvóty nastúpi v monarchii, taktiež tie rozličné národno-hospodárske výhody, ktoré vyplývajú so shody s Rakúskom, sú toľko hodné, o čo bola kvóta z politických príčin pozdvihnutá. Ostatne o tomto bude ešte dišputa, keď sa záležitosť bližšie osvieti; prosí aby návrh bol vydaný finančnému odboru.

Proti tomuto hovoril ešte Komjáthy, načo snem prijal propositciu ministerského predsedu a návrh zákona o kvóte vydal k posúdeniu finančnému odboru.

Zatým Al. Papp interpeloval ministra orby v záležitosti toho nariadenia rakúskej vlády, ktorým zakázala dovoz ošípaných z Kőbánye do provincií rakúskych, pýtajúc sa, či vie vláda vydobyt platnosť smluvy s Rakúskom, potahujúcej sa na obchod s dobytkom a či je vstave zákaz rakúskej vlády proti dovozu uhorských ošípaných odstrániť?

Minister orby Darányi hneď odpovedá, že zpomedzi 67 ošípaných zavezených do Wiener-Neu-Stadtu, na jednej konštatovali sviňský dúl, načo rakúsky minister zakázal dovoz ošípaných z Kőbánye a upovedomil ho (Darányiho), že zátvor nevyzdvihne, ale s pádu na pád dá právo k zakáľaniu. V smysle novej smluvy o obchode so statkom rakúska vláda nemá práva nariadiť takýto zátvor, len v páde východného dúlu. V Kőbányi nepanuje sviňský dúl a preto vyzval rakúsku vládu, aby sa o tom cestou svojich medzitok presvedčila. V súvis s touto otázkou minister poukázal aj nato, že treba sa postarať o decentralisovanie obchodu s ošípanými a preto

najbližšie v Barci postaví krmičky a keď to bude možno i na iných miestach. Snaží sa zoštatniť službu zvieracieho lekárstva. Smluvu o obchode dobytká vlada považuje za nedotknuteľnú čiastku vyrovnania a na nej nedovolí žiadnej zmeny.

Odpoveď bola s uspokojením v známost vzatá, načo bolo zasadnutie zakľúčené.

Zasadnutie snemovne vyslancov dňa 27. no-

vembra Na dneskajšom krátkom zasadnutí vyvolili vyslanci členov delegácie. V delegácii zastúpená je aj Ugronovská neodvislá strana.

Zasadnutie snemovne magnátov dňa 27. novembra. Dnes vydržovali aj magnáti zasadnutie; prijali bez dižputy všetky tie predlohy a návrhy, ktoré snemovňa vyslancov posledne pojednávala a zatým vyvolili členov delegácie.

Na Ondreja.

Zemou blato — a po nebi
Válajú sa šedé chmáry —
Pluší, dažď miesto sňahu mrazov,
Zimy ani v kalendári;
Vždy to samé: víchry — leja
Na Katrenu i Ondreja.

Obuvníkov, — ani nie div, —
Že ich bieda tlačí — cicia:
Čižmy si už nik nekúpi,
No a tým menej kopicia . . .
Od dažďov mokré je všetko:
Suché iba prázdne vrecko.

Cestujúci darmo si tým
Spuchlé — mokré nohy teší,
Že železnou stúpa dráhou
Popri železnici — peší.
A keď cápne do bariny:
Kalendár kľaje bez viny.

Poľovník, — až ledvá dočkal,
Toľme túžil po «ponove»:
Všetko darmo, bárs ako chcel,
Nepočuje šteky psove —
Poľovnej len škoda dane:
Ak dlho takto zostane.

Gazda — nechce ísť do hory:
Škoda statku, riadu, voza;
Preto radšej v krčme fajčí,
Pije, skáče, ako koza —
A krčmár sa v duchu smeje,
Keď mu ten jed v sklenku leje.

Iba chlapček, — ktorý v kúte
Píše, kreslí, váha, číta, —
Pre učenie — aký je čas
Ani sa len neopýta . . .
Vzdeláva sa — aká radosť!
Hľa! spokojnou je len mladost.

O kvóte.

Konečne, po trojročnom bezvýslednom jednaní, hádaní, sem tam cestovaní dohodly sa kvótové výbory obúch štátov monarchie na výške kvóty, to jest na tom pomere, koľko má dávať Uhorsko a koľko Rakúsko na spoločné výdavky: ako sú trovy na spoločné vojsko a námorníctvo, na diplomaciu atď. Dohodnutie stalo sa tak, že Uhorsko na tieto spoločné výdavky bude dávať 34·4 percenty, Rakúsko ale 66·6 percentov.

Keď porovnáme dosavádnu kvótu Uhorska, ktorá obnáša 31·4 percentov, tak vidíme, že kvóta

pre Uhorsko pozdvihla sa o 3 percenty, čo znamená, že naša krajina na spoločné záležitosti behom nasledujúcich desať rokov každoročne bude platiť asi o 3 milliony 200—400 zlatých viac než posavád.

Takéto dohodnutie sa výborov o výške kvóty nenie pre nás prajné, akože by aj bolo, keď sa dohodnutie stalo na obľahčenie našich vrecák. Avšak keď uvážime jako sa to dohodnutie stalo a čo bolo príčinou pozdvižnutia našej kvóty, tak nás to s druhej strany poteší.

Jako známo, terajšia 31·4 percentová kvóta ustálená bola poprvé r. 1867. vlastne r. 1877. a každých desať rokov, od tých čias — teda dvakrát uhorská vláda vždy mohla prvé ustálenie kvóty obrániť voči požiadavkám Rakúska. Teraz to však vláda urobíť *nemohla*. Nemohla preto, lebo kvótové výbory o kvóte sa nejednajú tak ako na príklad jedná sa gazda s kupcom na jarmoku o peknú jalovicu, *lež robia to na základe výpočtov*. Základami týchto výpočtov sú *všetky priame, direktné dane, ktoré v rovnom pomere tlačia plecia obyvateľov obúch štátov monarchie* a z týchto výpočtov vyšlo potom číslo, že Uhorsko má na kvótu platiť 33·84 percentov.

A ten rozdiel, ktorý je medzi 33·84 percentami a 34·4 percentami, ako prijal uhorský výbor na Uhorsko? bude sa pýtať bedlivý čitateľ. Tento rozdiel činí asi pol percenta a tento polpercent nemal základu na vypočítaní. To je iste pravda. Lež uhorský výbor majúci na zreteli predovšetkým vážne politické príčiny, ďalej žiadajúci si, aby krajinské obchodníctvo, ktoré od rokov tonulo v neistote ohľadom kvóty a neopovažovalo sa púšťať do väčších podnikov, čím zároveň aj cudzí kapitál bol od nás odstrašovaný, prišlo opäť do svojho ďalšieho vývinu a konečne majúci na zreteli lojalitu naproti kráľovi, pre ktorého bolo už nemilým opätovné ustálenie kvóty, uhorský výbor teda — ako už rečeno — berúc do ohľadu všetky tieto okolnosti, pridal k uhorskej kvóte toho polpercenta, aby už bol raz pokoj.

Toto boli tie veľavážne pohnútky, ktoré viedly uhorský výbor k pridaniu toho polpercenta, keď i Rakúšania zo svojej žiadosti viac než celých 7 percentov spustili. Čo sa však týka toho, že výpočty ukázaly že teraz máme platiť na kvótu namiesto dosavadných 31·4 percentov 33·84 percenty tu musíme použiť slov toho chudobného človeka, ktorý takto bol povedal jednomu boháčovi, keď sa tento bol ponosoval, že musí platiť vysoké dane: «Hja, pane,» riekol chudobný, «vy platíte pre to viac, lebo viac máte. Ja by tú daň od vášho poľa veľmi rád platil, keby to pole bolo mojím!» V tejto výpovedi je obsažený dôkaz pozdvihnutia našej kvóty. Nikto neupre, jako sa Uhorsko behom posledných 30 rokov hmotne pozdvihlo. Rozmnožil sa počet obyvateľstva, rozmnožily sa pramene dôchodkov a tak zdvihly sa i dane, ktoré slúžia za základ vypočítania kvóty. Je pravda, že sa to stalo i v Rakúsku, avšak keď vezmeme do ohľadu ten pomer, v jakom stálo pred 30. rokmi Uhorsko k Rakúsku a v jakom pomere vývinu stojí dnes, tak hneď nájdeme odôvodnené príčiny pozdvihnutia našej kvóty. Uhorský priemysel, uhorský obchod, slovom všeobecný vývin a hmotný stav Uhorska stojí len o veľmi malý stupeň nižšie, než priemysel, obchod

a hmotný stav Rakúska. Len — jako známo — čo do počtu obyvateľstva sme menšími.

Pri ustáľovaní kvóty naša vláda s kvótovým výborom nepokračovala ľahkomyselne, lež prísne pridržala sa tých základov, na ktorých sa kvóta vyratúva. Že sa naša kvóta pozdvihla, pri tom hral úlohu náš blahobyť, ktorého pozdvihnutie sa vyvolalo zvýšenie kvóty, čo nás tedy, vzhľadom na blahobyť, môže potešovať. Ponevác ale už v ľudskej prírode leží, že peniaze neradi vydávame i keď sme sebe bohatsí, týmto je teda naša radosť nad zdvíhaním sa blahobytu nášho kalená.

Samo sebou rozumie sa, že vláda ako starostlivý hospodár bude sa starať, aby tento výdavok vačok daňujúceho obecnstva nepocítil. A prameň dôchodku už aj má. Asice medzi zákonami o vyrovnaní s Rakúskom je jeden zákon, ktorý Uhorsku zabezpečuje to, že tie potravné dane, ktoré si dosavád vždy zadržalo Rakúsko od svojich u nás predatých článkov, počnúc s 1. januárom bud roku bude nám prinavracovať, čím Uhorsko príde k značnému dôchodku.

Budeme teda tak ako ten istý kupec, ktorý čo platil na mýte, to vyhral na prievoze.

DOPISY.

Kiszuczua-Ujhely, v novembri.

Velactená Redakcia!

Že tí beznáboženski liberáli (jako ich páni ľudáci zvykli titulovať) majú snáď viac citu a dobrosrdečnosti — od tamtych — to dokázali aj z príležitosti martin-ských hodov u pána Eugena Schlesingera, notára ochodnického držaných, keď na prvé vyzvanie jedného obľúbeného susedného p. farára ku podpore rímskeho ota Leva XIII. s tou najväčšou ochotou 20 zl. r. č. zložili s tým blahoželaním, žeby ešte za mnoho rokov mohol cirkev jemu sverenú ríditi a spravovať!

Ja ale čo očitý svedok tohto vznešeného a chvalitebného činu privolávam im všetkým na slávu! a smele môžem riecť, že som už viac takýchto ľudomilých skutkov spatril a skúsil so stránky liberálnej. Len nech aj páni ľudári tak činia — a nie osočujú a každého špinia — potom bude pokoj a shoda medzi nami.

Mená som preto nevyložil, aby snáď neboly dajaké nepríjemnosti, ktoré by na budúcnosť takýmto vznešeným činom len škoditi mohly.

Sňah nás už pomaly navštítil a počína aj mrznúť. Práca okolo mostu na Kysuci dobre napreduje a jako počívame — ponevác sú piliere už vymurované — do jary bude úplne hotový; mýto ale na Radoli, ktoré bolo obecnstvu na obtiaž, od nového roku zanikne.

Však ale jako to obyčajne býva, že popri dobrých správach sú aj zlé, to aj my zkusujeme, lebo v dolnej časti našej stolice trencianskej od istého času šarapatia zbojníci, ktorí preoblečení zavítajú po farách a po čelnejších rodinách a tak obecnosť stolice našej v rozčúlenosti držia.

Pán Boh s nami!

Kladivo.

Malé Bierovce, dňa 25. nov.

Ctený Pán Redaktor!

Už dosť dlhý čas prešiel, čo som z nášho okolia nič nesdelil et. čitateľom, asíce preto, lebo väčším dielom nebolo o čom písať. A kde nenie tam nehľadať — hlúpy rozum nehádať, lebo ak aj niečo vyháda o pomeroch ľudu, už je zle. Nadobudneš si nepriateľa, ktorý sa ti už neviem jakou brozbou vyhráza, jestli si niečo také písal, čo voľakomu nebolo po vôli. Verte mi, mňa to najviac bolí, keď mám niečo také písať, čím by som mal uraziť mojich spoluobčanov, lebo susedov z okolia. Nuž ale to mi zas moja príroda nedovoľuje, aby som tam chválil, kde treba karhať. Pekné skutky sa dajú o moho ľahšie písať, jako skutky nesvedčné, to mi bárs kto uzná. Nuž a keď tých pekných nenie, človek musí, čo aj nerád, opisovať aj tie špatné, ktorým je najviac tá nešťastná pálenka na príčine.

Len tomu sa divím, že tí ľudia, ktorí ma upozornili na to, aby som nešinfoval v novinách na svojich, sú takí, ktorí nepatria medzi tú generáciu, ktorej sa moje dopisy dotýkali; sú to poriadni a statoční ľudia, ktorých to mrzí, že sa musia také dopisy z našej obce roznášať, Pán Boh vie do ktorých strán sveta. Nuž ale musia mi to odpustiť, však to aj sami vedia, že sa to len trafených týka, ich menovite z toho vynímať nemôžem. Všetci to už dáyno vieme, že medzi pšenicom nachádza sa aj kúkoľ. Lenže, žiaľbohu, medzi našim ľudom je viac kúkoľu, nežli pšenice, čo by sa už raz zišlo precúdiť.

Ináč náš ľud nemá sa zle, úrody boly obstojné; živnosti nadostač, čoho zrejším dôkazom je terajšia jaseň, keď vidíme samé ženie, vydávanie, hostiny; všetkého je mimoriadne mnoho, pričom pravda zväčšej čiastky len tá besnica trpí. Žid bohatne, ale čože, keď úbohý ľud upáda. No chvála Pánu Bohu v susednej obci, v Zemanskom Lieskove zakázali krčmárovi šenkovať, i licenc mu vzali. Hja, nejde to len nechať čo už aj v osobitnej izbe pánov hostov celú noc ferblovať. Aj na ostatných krčmárov prišiel trochu poriadok, lebo nesmú šenkovať len do siedmej hodiny večer, čo im veru nenie po vôli. Nuž ale proti zákazu protivíť sa nesmú, bárs je len v našom okrese vyneseny, musí sa zadržat pod pokutou.

U nás sú jakési nepokoje, ohrozené sú nielen naše majetky, lež i životy. Jakási zbojnícka banda túla sa po našich horách, ktorá nám — musím povedať — aj dosť strachu narobila. Ale jako sme dosiaľ zbadali, nenie tak nebezpečná, jako sme sa nazdávali a jako nám to zprvu

bolo vyprávane. Je pravda, že sa stávajú krádeže, nuž ale tie sa nepripisujú horspomenutej zbojníckej bande.

Pre lepšiu bezpečnosť nariadené je, aby v každej obci s hlásnikom chodili 2 alebo aj 3 strážnici, čo sa aj koná dľa rozkazu.

Z krádeží, ktoré sa staly behom toho času, podotknem nasledujúce: Pri Trenčíne pristavil ktosi jedného chlapa obral ho z peňazí a ešte k tomu ho aj nemilosrdne nožom dopichal. Ubohý človek zostal na mieste ležať bez povedomia. Tiež aj v susednej obci vo Velkej Chochoľnej ukradol ktosi jednu jalovicu. Týmto podobné kráde sú častejšie, ktoré tu ani neuvěřuim.

Časy mali sme do tohoto týždňa pekné, na jaké sa ani starci nepamätajú, no 22. tohoto mesiaca sa premenily; 22. dostavil sa k nám nečakaný hosť: snah. Ztratil sa ale chytro, zmiznul tak, jako by ho ani jakživ nebolo bývalo. Zdraví sme chvála Pánu Bohu, len aby to aj ďalej tak trvalo, prežijeme jaksi tú zimu, len aby nebola tuhá, lebo dreva máme málo, bojíme sa, aby sme nepomrzli.

K novému roku budem sa usilovať zase dačo napísať. Do tých čias s Pánom Bohom!

Gustáv B. Pravdomil.

Udiča, koncom novembra.

Slavná Redakcia!

Keď som v predošlom čísle vášho cteného časopisu z M. Udiče uverejnený dopis prečítal, cítil som sa núteným do zrkadla pozrieť a keď som sa o tom presvedčil, že mi privlastňovaná náličnica chybuje, hneď som cítil, že výstrel z dvúh rúr spojenej flinty, takzvanej „duplovky“, na miesto mňa, totižto „farníka“, slepo ranil volajakého nevinného náličníka, čo ma z väčšej čiastky uspokojilo. Že ja na mojej tvári skutočne náličnicu nemám o tom sa pán „Duplovka“, keď sa mi pri tlačovom súde dobre do tvári prizrie, presvedčí. Môže byť pán Duplovka o tom istý, keď by som bol na mojej tvári zbadal náličnicu, žeby som bol prinútený celé pokračovanie známej dražby osvietiť, čo by et. Duplovke bolo istotne nemilé, preto som si umienil, že sa s mojím dobrým susedom radšej po priateľsky poshovám. Po prvé sa vás môj dobre známy sused spytujem, čo vás zas k tomu prinútilo, že v cudzom kotle miešate a čo ešte viac k tomu, že ho mne na hlavu na miesto širáka odporúčate? Keď by ste vedeli, jaké trpké časy som skrze ten kotál, ktorý mi nebolo možno kúpiť, trebárs som mal peniaze, od mojej ženy znášal, nemali by ste to svedomie so mnou špasovať, ale viem iste, že by ste nad mojím smutným stavom zaplakali. Vám je ale teraz ľabko špasovať a z farníka posmechy robiť. Teraz vám ešte za vašu dobroprajnosť musím moju poníženú vďaku odať za to, že mi takú dobrú radu dávate, aby totižto išiel ku kr. okr. súdu do Bystrice všeliaké tam uložené vzácnosti kupovať. Však môžete vedieť, že chudobný farník nenie vstave zlaté hodinky, strieborné hodnosti a drabé

bundy kupovať. Veru keby ste tam mali vášho „Huvmana,“ by ste mňa ta neposielali, to sám môžete uznať.

Prítomne musím ešte pripomenúť, že mňa pán P. L. poľahke Pán „Duplovka“ s jeho malichernou odpovedou vôbec neuspokojil a to tým menej, že som ja od tak učeneného pána a s takou dobrou a vládnu podporou voľačo zodpovednejšieho očakával. V tej nádeji, že sa s prítomným článkom uspokojíte, a keď ten kritický kotál mojej žene požičiate, budem aj ja, vlastne moja žena spokojná a budeme mať radosť, keď naše ženy v „ku na hlave do kostola pôjdu.

Iného teraz slávnej redakcii nemám čo písať. Pekná budova našej rim. kat. školy bude už v krátkom čase ukončená, čomu sa veľmi tešíme. Úctive prosím, aby ste moje riadky vo vašom ctenom časopise najbližšie uverejnili, s tým ostávam váš ponížený služobník a dobrý priateľ

Farník.

Múdre ženy.

Pán Boh, ten Tvorca všetkého, sotva udelil dakomu na zemi ťhľadnejšiu, spôsobnejšiu a čo je najhlavnejšie spokojnejšiu domácnosť, jako Štefanovi Čižmárovie.

Lebo darmo je, ale dneskajší čas veru treba s lampášom hľadať takú rodinu, o ktorej by sme mohli s čistým svedomím povedať: no to je už potom rodina!

Príčina tohoto — samo sebou sa rozumie — nenie dobrotivý Pán Boh, ale my sami, ktorí sme veru ďaleko sostúpili s toho chodníka, na ktorom dakedy naši otcovia kráčali.

Veď dobre viem, že bárs jak krásne svieti slnko daktorej rodine, predsa ju aj zatieni.

Jako, jako nie, však ale skutočne tak sa zdalo, že rodinu Čižmárovie nebolo vstave slnko zatieniť.

Čižmár nepil, karty nehral, netrúvil noci po krémách, nezlorečil, nereptal; slovom taký bol, že inakšieho manžela myslieť sa už ani nedalo.

Tými samými vlastnosťami mohla sa honosiť aj jeho manželka. Neohovárala, nebola žalobná, zvadlivá, požadujúca, a pritom bola podivuhodná krásna žena.

Nemáme sa teda čo diviť, keď sa celá obec s istou zvláštnou úctou a vyznačujúcou vážnosťou divala na túto rodinu a jej hlavu spoločnou vôľou za rychtára zvolila.

Rychtárom byť je snadno, lebo jako prislovie hovorí, to ide radom; ale dobrým rychtárom byť, to je už nie ľahká úloha.

Čižmár sa ukazoval takým byť. Od človeka tichého, rozumného, čistého, striezlivého, spravodlivého to bolo možné aj očakávať. Obec Bysúce veru dávno čaká na takéhoto rychtára.

A pán rychtár hneď aj mal toľko starosti, koľko vlasov na hlave. Aj teraz, keď sa už zotmilo, tam čupí pred obecňou truhlicou, prezerá staré písma, naporad vyberá obecnie účty, či sú nenie daktore už zastaralé.

— Nechaj to už muž — hovorí mu manželka Betka, ktorá práve ukladala dvoje malých detí na sladký odpočinok.

— Jaj, ženička moja, kto voľačo prevzal, nech to aj opatruje.

— Už si ty od tých čias nenie náš, odkedy si zostal rychtárom — pokračovala žena smutne a utierala si do zásterky zaslzené oči.

— No pozrite sa — zarazil sa rychtár — teda naozaj plače. Potom pristúpil ku zatvrdlivej manželke, poľúbil a pohladil ju. Odtiaľto pošiel ku spiacim deťom, nahnul sa ku nim a radom ich vybozkával.

Betke ani iného nebolo treba. Už od dávna uhniedzil sa trň do jej srdca, a ten ju pichá, hryzie . . . ale boľasť zakryla. Veď ju i tak poteraz nepoznala, možno že aj bez ponosy zmizne.

— Štefko — ozvala sa Betka so strachom — povedz mi už raz, jakú tajnosť si to mal s tou starou bosorkou?

— So Zuzou? — opýta sa úsmešne rychtár.

— Áno, s tou drienovskou bosorkou, s ktorou na dačo súci občan ani slova neprehodí, ktorá poriadne domy obchádza, ktorú súd skrze utrúcanie detí vyšetroval, s tou držíš cech, tá ta vyvábila po prvé a od tých čias . . . kto zná koľký krát.

Počím Betka vyriekla posledné slovo, už plakala.

— Ozaj žena, pre lásku Božú, nebuď už decko. Veď si ty ešte nikdy nebola takáto.

— Nikdy som nebola takáto, lebo ani ty si nehyril toľké noci, len odkedy si rychtárom. A teraz požadujem, aby si mi povedal, kam ta volala vtedy tá stará bosorka?

— To nemôžem povedať.

— Ale ja som ti prisahaná žena, a chcem vedieť, kam ta volala.

— To je obecnia tajnosť, ja som ale prisahal, že to nevyzradím.

— Teda radšej mňa zapredáš?

— Ale nebuď už decko. Časom ti poviem, ale teraz ti to ešte nemôžem na nos zavesiť.

Rychtár po týchto slovách vzal palicu a práve tak, jako inokedy, chystal sa odísť.

— Dnes nepôjdeš — vykrikne žena mužskou smelostou a zastala si pred dvere.

— Mám povinnosť — odvetil Štefko a i on chytil kľučku.

— Pre milosrdenstvo Božie a pre všetko, čo je sväté ta prosím, nechod. Pozri, jak pekne spia tie deti. Odkedy si ich tak nevidel? Vidíš . . . aj nedávno si prišiel opitý, to sa s tebou predtým nikdy nestalo!

Muž nepustil. Otvoril dvere a — odišiel . . . Betka hodila sa na stolicu, žiaľom ofaženú hlavu sklonila na stôl a — plakala . . .

Tak hovoria, že kde kuvik sadne a žiaľne narieka, tam je nebezpečenstvo už na ceste. Z toho síce nenie nič pravda, ale podotkynam to len k vôli vrave.

Betka tú starú babu — Zuzu — predstavovala si jako takého kuvika Bárs jak zápasila so sebou, stavila sa, ona verila, že od kedy-táto žena ich domový prah prekročila, aj nebezpečenstvo sa k nemu pohlo.

A podivné! Predtucha ju tento raz nesklamala. Rozpoviem všetko radom, tak jako sa to stalo.

V ten večer, keď stará Zuza prvý raz vstúpila do domu rychtárovoho, opravdu mu zjavila tajnosť.

— Hej, pán rychtár, pán rychtár — šeptala mu v pytvore — keď by mi uverili, povedala by im čosi takého, žeby im hneď vlasy hore dúpkom staly.

— No len von s tým Zuza.

— Ale to je tajnosť pán rychtár, taká, jako zpoveď veriaceho.

— Budem mlčať, Zuza.

— Poznajú toho vysokého pána, ktorý prišiel do obce na odpust na Nebe vzatia Panny Marie, potom tu zostal a teraz inštanciam podobné písma vypisuje a dáva ich chudobným ľuďom podpisovať.

— Znáš, teda čo sa s ním stalo?

— Hej, nie je to dobre!

— Ozaj nie? — pýta sa na to rychtár.

— Ale že veru nie. Prichodím z Iefkovej krémy. Čo sa tam deje každú noc, Pane Bože môj!

— Čo sa deje?

— Socialistujú! Hrajú naše-vaše! Rozumejú to?

— Platia? Prehrávajú!

— Veru áno. Márnia svoju chudobu. Hej, preto, že starú Zuzu držia za takú zlého svedomia, má Zuza srdce. Pochodí ona so dňa na deň obec, ona zná, že prečo plače toľko Konopková, prečo preklína Strnádka, prečo hladuje dieťa Sýkorovej. Lebo ich manželia socialistujú a naše-vaše hrajú. Vysokonohý pisár ale tučne na ich masti, dobre jie a pije. Hej pán rychtár, tak nezajdeme ďaleko!

Rychtár hľadel zmeravene na starú ženu.

— Čujete — bovorí mrzute — jak to nebude pravda, čo ste teraz povedala, dám vás na železá

— Nech ma dajú bárs obesť!

(Pokračovanie nasleduje.)

BESEDNICA.

Neodmenené vyslobodenie.

— Dia cudzieho —

I.

Na krajinskej ceste z Poradia do Založného stojí malá kréma. Na predku medzi dvomi oknami je na plechu namaľovaný obraz, ako si jeden chlap chutne popíja z pohára a pod obrazom stojí nápis:

Tu dostať

PÁLENKU a VÍNO
— RUM a SLIVOVICU. —
AJ NOCLAH.

Jakub Grajner
krémár.

Bolo večer.

V začmudenej izbe malej krémy bolo živo. Pred krémou stálo viac vozov a ich majitelia, furmani, sediac okolo dlhého stola hlučne sa shovárali a vesele smiali. S času na čas pástami udierali na stôl, jako by tým chceli potvrdzovať pravdivosť svojho tvrdenia. Podaktorý udrel tak silno na stôl, že až poháre a fľašky tancovaly.

Hostov obsluhovalo jedno asi dvanásť ročné dievča, ktoré v mizerných šatočkách, v tenkej šatke prehodenej cez plecia sem i tam točilo sa okolo stolov a nebolo vstave dosť rýchlo vyslúžiť hostov.

Tvár dievčata prezradzovala najhlbší zármutok, jej čierne očka zasmušile pozeraly dookola a s času na čas spočinuly na krémárovi, ktorý si popíjal so svojimi hosťami, aby ich lepšie popudzoval k pitiu. Kedykoľvek dievča pohliadlo na krémára, v jej čiernych očkách vždy bolo badať jakúsi obavu.

Zuzka bola najdeným dieťaťom. Grajnerovci pred svojím domom našli jedného dňa spiace dievčatko. Dieťa vzali do svojej opatery z vypočítavosti, aby sa stali na tom vidieku milšími a známejšími a aby si tak naklonili hostov, ktorí vtedy len zriedka vyhľadávali ich krému. Pomysleli však i na to, že Zuzka vzhľadom na jej vek je veľká a silná, onedlho teda budú mať v kréme dobrú pomoc a lacnú, lebo veď jej chovanie sotva čo bude stáť.

Zuzka u Grajnerov v skutočnosti trpela biedu. Chudobne ju zaokrývali, keď sotva dostala, spávala na lavici v kréme, kde sa v lete horúčosťou dusila a v zime krahla. A na radáš obsypovali ju nádvakami! Keď urobila nejakú malú chybu, dostala bitku. A ruka krémárova nebola ľahká.

II.

Večer, kedykoľvek len stihla, Zuzka vybehla z krémy a stanúce si na prah v kuchyni, zvedave pohliadala cez sklenné tably dvier do druhej izby, kde sedel jeden hosť, ktorý prišiel k nim predošlého večera. Tento hosť bol veľmi pekne oblečený, jedol pri osobitnom stole samotný a aj jeho chovanie sa bolo cele iné, fajnšie, než riadnych hostov začmudenej krémy.

Zuzka mimovoľne stávala sa prítulnou k cudzincovi. Prišlo jej na um, že sa rano priateľsky usmieval na ňu a dal jej aj šesták. A potom, čo bolo viac hodno než všetko ostatné, ešte sa s ňou aj priateľsky poshovárал, spýtal sa jej, či je dcérkou krémára, načo ona s detskou úprimnosťou rozpovedala mu priebeh celého svojho života. Cudzinec poslúchal ju s veľkou pozornosťou a Zuzka bola šťastná, lebo nebola zvyknutá na to, aby niekto dal niečo na jej slová.

Z veľkého kriku v kréme zrazu sa ozval hlas:

— Zuza, vína!

Dievča, zo svojich myšlienok takto vyrušené, rýchle vbehlo do šenku za mrežky, kde naplnila litrovú fľašu vínom. Potom idúc ku jednému stolu náhle videla neznámeho cudzince, ako vkročil do krémy a usmial sa na ňu. Dievča strasúce sa takýmto prekvapením — pustilo fľašu

z ruky, črepy fľaše padly jej k nohám a víno rozlialo sa po podlahe.

Úbohá Zuzka! Už bola prichystaná trpeť za svoju nešikovnosť, lebo Grajner s nazlobenou tvárou približoval sa k nej.

Päť pozdvihol už k úderu, keď jeho rameno zadržal niekto veľkou silou.

Rozzlobený obrátil sa a videl pred sebou elegantného pána, ktorý prísny a rozhodným hlasom takto prehovoril k nemu:

— Zakazujem, aby ste to dieťa udreli!

Krémár udusil v sebe surovú kliatbu a takto odpovedal:

— Čo vás je do toho!

Neznámy pán pustil rameno krémárovo, krížom založil si ruky, opovrhliвым zrakom premeral krémára a takto riekol:

— Toľko ma do toho, že slabé stvorenie chcem obrániť pred trýznením od surového človeka a čudujem sa, že tu z prítomných nikto tak nesmyšľa ako ja! Ostatne ja sa zaujímam o úbohé dieťa. Viem že je sirotou. Zachránim ho pred vašou surovosťou a vezmem ho sebou do Budapešte.

V očiach krémára zablikol zvláštny pohľad. Tušil nejaký dobrý kšeft a takto riekol:

— Do Budapešte? . . . A tá hromada peňazí, ktoré som dosavád vydal na dieťa? . . . Na to vy, pane, nemyslíte?

— Nestrachujte sa, — odpovedal cudzinec a opovrhlive sa umieval. Za Zuzku dám vám výkupné. Keď mi dáte dieťa, dám vám zaň tisícku . . . Nuž teda. Teraz poďte so mnou do mojej izby, zostavte mi účet, zajtra rano o 9. hodine chcem odcestovať . . . dotiaľ si vec rozmyslite . . .

Grajner, na ktorého vystúpenie cudzincovo malo veľký účinok, šiel do chýže s cudzincem, ktorý o hodinu na to zaspal tak hlboko, ako môže spať len taký človek, ktorý urobil niečo dobré.

III.

A tento cudzinec nebol nikým iným, než chudobným umelcom, spevákom, ktorý svojim spevom obveseľoval v divadlách obecnosť. Menoval sa Lambertom a prišiel do Založného, lebo neočakávane padlo na neho dedičstvo. Dedičstvo bolo dosť značné a vtedy si Lambert sľúbil vo veľkej radosť, že vykoná nejaký dobrý skutok hneď ako bude mať k tomu príležitosť.

Ako vidno, náhoda poskytla mu veľmi rýchle príležitosť k tomu.

Na druhý deň rano o 8. hodine vstal a pokým sa obliekal, rozmýšľal, ako sa postará o úbohé dieťa, jak celé inakší život mu pripraví. V najlepšej vôli spakoval svoju malú batožinu a pritom spieval z plného hrdla.

Pod oknom stála Zuzka a celá okúzlená poslúchala spev svojho ochrancu. Súdiac dľa výrazu jej tváre, ešte nikdy nepočula taký utešený spev a Lambert, ktorý spievajúc pristúpil ku oknu, s prekvapením ju pozoroval.

Teraz vstúpil do chýže Grajner a riekol, že nabídnutie prijíma. Lambert vyplatil ustálenú summu a soberúc svoj malý kufřík, vyšiel z chýže. Von stála Zuzka, ktorá medzitým zvedela ako s ňou bude a keď umelec vystúpil, priskočila k nemu a objala ho okolo pásu svojimi ramenami.

Obidvaja rýchle vzdialili sa z krčmy. Lambert za ruku viedol dieťa. Na prahu stál Grajner a díval sa za nimi. Náhle ponevác sa dieťa ani slovom neodobrало od neho, výsmešne zvolal:

— Šťastlivú cestu, Zuzka!

Malé dievča sa obrátilo.

V jej detskej hlávke vzkrsla myšlienka, že sa pomsti na tom človeku, ktorý ju tak trápil cez roky a . . . obidvoma rukama ukázala mu nos.

IV.

Umelec prišiel do hlavného mesta a poradiac sa so svojimi priateľmi, dievčatko zaviedol ku jednej krajčírke, ktorá mala veľkú dielňu. Zuzka mala tu celé zaopatrenie a v dielni naučila sa šiť ženských šiat. Ukázala sa byť veľmi šikovnou a bola obdarená dobrým vkusom.

V nedeľu, keď mal Lambert čas, pojal Zuzku na prechádzku a toto boly najkrajšie okamihy dievčata. Nežne, úprimne prišla k Lambertovi a keď pomyslela na to, jako sa s ním poprvé potkala v krčme a jako ju obrátil proti Grajnerovi, — znova a znova slovami najúprimnejšej a najhlbšej vďaky svojho srdca mu ďakovala.

Kedy vtedy videla Lamberta i v divadle, lebo pomaly dostal sa do radu najprvších teatralistov. Spieval vždy pekne a aj Zuzka bola šťastná, keď mu obecnosť tleskala.

Takto sa míňaly roky. Zuzka stala sa osemnásťročnou a v pekne vyvinutej veselej, počernej kráske nikto by nebol poznal malú posluhovačku krémára Grajnera. Keď sa teraz prechádzala s Lambertom, každý z mimoidúcich sa obrátil za pekným párom. Zuzka bola v kvete svojej mladosti, a Lambert, až čítal už štyri krížiky, bol ešte vždy hodným, pekným človekom.

Zuzka milovala Lamberta ako svojho otca; veď jej bol i otcem, ochrancom, ktorý sa už od rokov o ňu stará a ktorý ju vychoval k takému povolaniu, ktorým môže už sama seba vyživiť.

City Lamberta naproti Zuzke behom rokov sa zmenily; zamiloval sa do nej vrele, náruživne, z hĺbky svojho srdca. A keď sa mladá deva o jeho rameno opierala, prešiel ho pocit blaha! . . . potom staval vetrné zámky . . . pomaly chcel jej vyznať lásku . . . chcel ju požiadať, aby sa mu stala manželkou . . . potom bude mať u svojho boku verného, milujúceho manžela.

V jednu nedeľu — bol to jasný jasenný deň — urobili väčší výlet. Jak pekný bol to deň! Pomaly kráčali v lese a okolo seba nepočuli iné, než práskanie suchého ráždia pod svojimi nohami.

Lambert sa rozhodol, že Zuzke vyzná lásku, ešte dnes, lebo ďalej nevedel sa už zdržať. Vyšli na čistinku a sadli si spolu na jednu lavicu. Lambert pokasľoval, aby

si dodal smelosti a práve keď chcel prehovoriť, Zuzka chytila jeho ruku do svojich a sladkým hlasom taktó prehovorila:

— Oh, drahý môj otcovský priateľu, moje srdce tlačí niečo, čo vám musím vyznať... snáď to uznáte za dobré... Od troch mesiacov ustáva sa za mnou jeden mladý človek, aby... povedal mi, že ma miluje... a... i ja ho milujem... on je kresličom v jednej stavitelskej kancelárii, má dobré a pekné postavenie... obidvaja chceli sme sa vás opýtať, či k tomu privolíte, lebo...

Náhle umĺkla a pohliadla na Lamberta... ktorý obledol na smrť... a prestrašená, ale nežne zvolala:

— Jaký ste bledý!... Cítite sa snáď zle?

— Nie, — odpovedal Lambert a snažil sa usmiať. — To je snáď účinok opadáajúceho listia a jeho vôňa... nemôžem za to, to vždycky účinkuje na moje nervy.

Zuzka cele pokojne sedela pri ňom, ľutovala svojho priateľa a ani netušila jaký duševný boj vedie pri nej sediacej jej ochranca.

Nie, to nečakal! A predsa čo mohol povedať teraz? Nič. Keď ho Zuzka jako jeho dieťa milovala, tým vzdala hojne svoju vďaku. Nemá práva, aby zastal cestu jej lásky. A berúc skutočnosť, či je nie pristarý naproti dieťaťu? Veď už bude mať blízko päťdesiatky a Zuzka? Nie... skutočne bolo to opovázlivosťou, že na to i len pomyslel.

Vstal.

Pocit, že sám seba premohol, že ostal verným sebe samému, dodával mu sily. Sklonil sa k Zuzke, nežne ju bozkal na čelo a riekol:

— Jestli toho mladého človeka miluješ a myslíš, že budeš s ním šťastná, z hĺbky srdca svojho hovorím: áno. Ale predsa rád by ho prv poznať... dnes večer budem v divadle spievať, dám ti dve karty... príď s ním do divadla, vám dvom budem spievať, a potom prinesieme vec do poriadku.

Večer, keď Lambert vyšiel na javište, kývnul hlavou Zuzke, ktorá sedela tam so svojím milencom. A potom spieval svojím mocným, utešeným hlasom, tak že každého okúzli.

A veru nemal veľkej chuti ku spevu!

Vyznačený ochranca. Pekná slávnosť odbyvala sa v učiteľskej pripravovni v Kláštore pod Znievom. Jeho veličenstvo kráľ totiž jedny pekné zlaté hodinky poslal do daru präparandistovi Adolfovi Seydlovi, ktorý minulého leta jedného žiaka ratoval z vln rieky Černa, neďaleko mesta Oršovy, ktorá tam vteká do Dunaja. Správca pripravovne Geza Somogyi v nedeľu, 26. t. m. odovzdal kráľovský dar vyznačenému mladíkovi v sprievode peknej reči.

Noví svätí V budúci, v katolíckej cirkvi svätý rok, svätý Otec pápež Lev XIII. dvých zosnulých arcipastierov vyhlási za svätých, asice Francúza De La Sallio a Španielca Bitu da Cascia. Prehlásenie menovaných arcipastierov za svätých prevedie sa za veľkých slávností v máji v takom čase, keď z príležitosti svätého roku prídu do Rímu pútnici z Francúzska.

Zmeny vo Vatikáne. V najvyššej zpráve katolíckej cirkve najbližšie nastanú zmeny. Asice onedlho vydržiavať sa majúce konsistorium za kancelára sv. cirkve vymenuje kardinála Parocchiho; kardinál Jacobini bude namiesto Parocchiho tajomníkom sv. Inkvizície a kardinál Vanutelli hlavným penitenciárom.

Nový okresný sudca v Žiline. Namiesto Gejzu Hajdu vymenovaného za predsedu súdnej stolice v Trenčíne, do Žiliny za okresného sudcu vymenovaný je Béla Ujjady, dosavadný sudca v Ružomberku. Ujjady je tit. tabulárny sudca.

Stavba lodí v Uhorsku dosiahla už taký stupeň dokonalosti, že aj z iných krajín dávajú si v uhorských fabrikách stavať lode. Tak tieto dni v novopeštianskom prístave za veľkých slávností púšťali na vodu v lodnej fabrike Danubius-Schönichen ruským ministrom kupectva objednanú ruskú loď „Kara Kerement.“ Pri slávnosti prítomný bol i minister Hegedüs.

Prosia o štátnu školu. Obecnie zastupiteľstvo Kysuckého N. Mesta *jednohlasne* uzavrelo, že podá prosbu k ministrovi výučby, aby tam postavil štátnu školu, k čomu mesto rado prispeje i s väčšou hmotnou obeťou, aby sa v novej štátnej škole už dňa 1. septembra 1900 vyučovať mohlo. — Na tom istom shromáždení uzavrelo mesto, že sa bude uchádzať u ministra pravosúdia, aby postavil v Kysuckom N. Meste okresný súd, pretože vystavením stáleho železného mostu odpadne premávku hatiacu prekážka.

Do Transválu. Jako známo, v Transvále bojujú za svoju slobodu Búri proti Angličanom. S Búrimi sympatisuje celý svet a praje im víťazstvo nad hrabivými Angličanmi. Ako to počas vojny býva, vojenski ministri každej krajiny napomenuli obyvateľstvo, aby sa chránilo ist' na pomoc jednej alebo druhej strane, aby z toho neboly diplomatické zápletky. No tento zákaz nehatil asi 30 mladých ľudí v Budapešti, aby sa nesobrili do Transválu na pomoc Búrom. Ak ich na hraniciach nechytia, tak budú mať šťastie pomáhať slobodomilovným Búrom.

Zóna v Taliansku. Jak výtečná bola železničná politika nášho nebohého ministra Barossa, dokazuje to, že skoro všetky štáty Európy prijaly jeho zásadu, aby totiž cestovné na železniciach bolo lacné a podľa jeho myšlienky, keď i nie pod menom zóny, sriadily cestovné poplatky. Najnovšie i v Taliansku chcú zaviesť takú reformu a týmto cieľom taliansky minister verejných prác pozval všetkých železničných správcov na spoločnú poradu. Predbežne znížia len ceny karát, ale konečným cieľom ministra je zavedenie Barossovej zóny na talianskych železniciach.

Chlapec regimentu. Už viac krát sa stalo, že daktory regiment spoločného vojska vychoval dieťa, ktoré súc opustené, bolo by zahynulo. Boly prípady, že najdené dievča vojaci vychovali, veno mu naskladali a poriadne vydali, najdených chlapcov zas dali vyučiť. Takúto úlohu prevzal teraz na seba dôstojnícky sbor 76. pešieho pluku ležiaceho v Ostrihome. Asice keď sa pluk navracal z manévrov z tekovskej stolice, pripojil sa ku pluku 7—8-ročný chlapček a žobrajúc po dedinách sprevádzal regiment na celej ceste. Chlapec napadol oficierom a keď sa ho vojaci spýtali, že zkadiaľ je, odpovedal, že svojich rodičov nezná a že v Šabách ušiel od komediantov, lebo zle zachádzali s ním. Hneď aj ukázal, čo vie a rozličnými komediantskými kúskami zabával vojakov pluku. Chlapec potom so slzami v očiach prosil, aby ho neposlali nazpät ku komediantom, lež aby ho prijali medzi seba. Dôstojnícky sbor pluku ujal sa nešťastného chlapca. Pojali ho sebou do Ostrihomu, otrhaný odev jeho zamenili teplou vojanskou rovnošatou s výložkami pluku a malého chlapca dali zapísať do školy. Teraz sa usilovne učí, obed večeru a nocľah dostáva v kantíne pre dôstojníkov. Chlapček je teraz celý blažený a svojich dobrodincov potešuje tým, že sa v škole dobre učí.

Bieda v Beregskej. V beregskej obci Bilke následkom tohoročnej neúrody panuje veľká bieda. Z obce, ktorej i tak neúrodné roličky toho roku zvlášť slabú úrodu daly, už tristo ľudí sa vystaňovalo do Ameriky a tí, ktorí nevedeli sa rozlúčiť s rodnou zemou, zápasia s takou biedou, že vrchnosti boja sa vypuknutia tak zvaného hladového tyfusu. Stoličná správa väemožne snaží sa pomôcť hlad trpiacemu ľudu.

Niet rozdielu. Keď dakto zomre na lodi plviacej sa morom, toho dľa rozkazu pochovajú do vln morských. Tohoto sa obával jeden v Brazílii sbohatnuvší veľkokupec, ktorý tušiac svoj koniec cheel zomreť v Genue v Taliansku, v svojom rodisku. Chorý veľkokupec sadol na loď a na ten prípad ak by zomrel, tri rakvy viezol sebou. Na ceste však zomrel a vzdor tomu, že jeho rodina 100.000 lir chcela zaplatiť kapitáňovi, aby mrtvolu dopravil do najbližšieho prístavu, kapitáň, ponevác takto nakladajú námornícke predpisy, dal mrtvolu millionára hodiť do mora.

Nešťastný nález. Nádenník Štefan Kovács v Budapešti stretol sa jedného večera s jedným neznámym robotníkom, ktorý sa k nemu pridružil. V krčme sa opili a keď vyšli na ulicu, ten neznámy robotník našiel na zemi šatku, v ktorej bolo zakrúteno sedem strieborných zlatých. Kovács cheel, aby sa podelili, ale neznámy robotník nechcel o tom ani počuť. Tak prišli oba k Dunaju, kde Kovács v hneve, že nedostal z nálezu, chytil neznámeho robotníka, vytrhol mu šatku s peniazmi a strčil ho do Dunaja, kde nešťastník i zahynul. Kovács sa potom cheel v krčme rozveseliť, ale svedomie ho natoľko trápilo, že sa sám oznámil policii, ktorá ho posadila do vyšetrovacieho väzenia. Jako sa menoval ten nešťastný robotník, nevedno.

Veľký požiar v Budapešti. V Budapešti v Šándorovej ulici chytil sa krov paloty grófa Tasila Festeticha plameňom a len rýchlej hasičskej pomoci jest čo ďakovať, že celá palota nefahla popolom. Prehorelo však do jedného skvostného teremu paloty, kde zhorely drahocenné umelecké poklady, ale predsa ostatné drahocennosti ochránili. Škoda pri tom všetkom obnáša asi 50.000 zlatých, ktorá sa však z assekurácie nahradí. Požiar vypuknul z neopatrnosti jedného plechárskeho tovaryša, ktorý opravujúc krov domu letoval plech a zaiste mu iskry z ohništa vypadaly, od ktorých sa potom strecha chytila. Tovaryša chytili.

V Košiciach povýšili plat úradníkom. Mesto Košice v svojom shromaždení uzavrelo, že všetkým mestským úradníkom povýši plat. Popravenie platu je značné. Krem toho mesto uzavrelo aj zvýšenie počtu policajtov.

Z veselí do nemocnice. Jako známo v hlavnom meste Portugalska Lissabone vystúpila nebezpečná nemoc pestis. Na túto chorobu zomrel tam aj jeden lekár dr Pestana. V tom dome, kde býval lekár, bývala aj jedna rodina, ktorá práve vtedy slávila svatbu svojej dcéry s jedným pánom. Rozumie sa pre mrtvolu lekára prišli hneď ľudia z nemocnice s policiou, ktorá všetkých obyvateľov domu sobrala do nemocnice, kde sú postavení pod prísny dozorom, či sa nejako tiež nenakazili nebezpečnou chorobou. Ovšem tomuto poriadku nevyhnuť ani mladý manželský pár, ktorý bol tiež dopravený do nemocnice i so starejšími, družbami, družicami a so všetkými svatobníkmi.

Stavba železničnej čiary z Trenčína cez Bošany do Veľkých Topolčian je už peňažne zabezpečená a v najkratšom čase pristúpi sa k práci. Správu vyvolili tieto dni v Budapešti a za predsedu zvolený je Justin Baross podžupan trenčianskej stolice.

Lapený podpaľáč. Toho zlosyna, ktorý podložil oheň v Lamači (prešp. st.) ktorému padlo za obeť asi 20 domov s hospodárskymi budovami, už chytili. Je to jeden 20ročný pekársky tovaryš menom Vincenc Rubich. Rubich podložil oheň z pomsty v stodole jednej tamojšej ženy preto, lebo ho nechcela milovať. Podpaľáč je už v rukách spravodlnosti.

V rukách Iudožrútov. Jedna francúzska loď „Madeline“ ešte v auguste vyplávala na more a od tých čias nevedno, kde je. Teraz jeden kapitáň anglickej lode, s ktorou po dlhej morskej ceste došiel do Londýna, rozpráva, že loď „Madeline“ pravdepodobne ztroskotala sa v užine Magelhaeno-a, kde neďaleko pobrežia zbadal jednu ztroskotanú loď a okolo veľkých vatrí tancovali Iudožrúti. Kapitáň teda myslí, že mužstvo francúzskej lode dostalo sa do rúk patagonských Iudožrútov.

Veľká defraudácia. V potravnodaňovom úrade v Belehrade prišli na stopu velikej defraudácii. Simiča, správca daňovej pokladnice zatkli lebo chybil z daňových peňazí asi 100.000 zlatých. Hovorí sa, že Simič mal aj kamarátov pri krádeži.

Civilne manželstvo v Taliansku. V Taliansku — jako známo — už dávnejšie uviedli do života také cirkevno politické zákony jako u nás s tým však rozdielom v zákone o manželskom práve, že bolo ponechané ľubovôli mladým párom ako sa chcú sodať, či cirkevne či civilne. Toto ovšem narobilo mnoho zmutkov a teraz talianska vláda predostrela snemu návrh zákona, ktorým zaviesť chce povinné civilné manželstvo. Najvýznamnejšou ustanovizňou návrhu je, že prísne bude trestaný ten kňaz, ktorý každý sobáš neoznámi civilnej vrchnosti a že cirkevný sobáš ztratí platnosť, ak manželia po cirkevnom sobáši behom istého krátkeho času neuzavrú aj civilný manželský sňatok.

Kriványov spoločník zomrel. Keresztes Ákos, ktorého čo spoločníka Jána Kriványa pre ukradenie peňazí aradských sirôt chytili, zomrel tieto dni na plúcny neduh.

Neľudskí žandári. Vo Fehértemplome žandári pochytali zlodejov, ktorí priznajú sa, že u jedného kupca ukradli dvadsaťtisíc zlatých, udali, že peniaze ukryl jeden cigán ich kompanista. Cigán sa však priznať nechcel a žandári ho zbili tak, že na druhý deň vypustil ducha. Keď ľud zvedel, že jako pokračovali žandári, vzbúrili sa a napadli žandárov, ktorí museli telegrafovať o pomoc, načo potom viac žandárov došlo do obce, ktorí uviedli poriadok. Vec oznámená je vojenskému súdu, ktorý proti neľudským žandárom zaviedol vyšetrovanie.

Prezývka. Andrej Miko Dolný sklenár z Mojtína roztrpčený nad tým, že ho kamaráti prezývali, v moravskej obci Strelna podrezal si brytvou hrdlo. Ťažko raneného sklenára dovezli do Trenčína, kde mu v nemocnici do rozrezaného pažeráka vsadili striebornú rúrku a tak zachránili ho životu.

Prístav v plameni. V rumunskom prístavnom meste Galaci vznikol oheň, ktorý sa neslýchanou rýchlosťou rozšíril po prístavných drevených a uhelných skladoch. Zhorelo viac než tisíc vaggónov dreva, päťsto vozňov kamenného uhlia a veľká zásoba iného tovaru. Železničná premávka je pretrhnutá. Škoda presahuje asi tri milióny frankov.

Poštové marky. S uvedením počítania na koruny zmenia sa aj poštové marky a zároveň zmenia sa aj poštové poplatky. Tak na pr. za rekommandovanie listu platil sa poplatok 10 kroy, od nového roku bude sa platiť 25 halierov, korespondenčná karta bude stáť 5 halierov, za listy do cudzozemska bude sa platiť 25 halierov. Tieto ustálenia cien boli nutné z ohľadu medzinárodného poštového obehu.

Pozor so svetlom. Vo Viedni grófka Vilma Dunin-Borkovská v posteli čítala pri sviečke. Periny sa chytily a nešťastná grófka zhorela na uheľ.

Oheň. V Sv. Jánoch (Liptov) zhorelo jedno humno Jozefa Szentiványiho, ktoré mal v árende Samuel Bloch. Humno bolo plné zbožia a krmu a tak škoda obnáša asi 6000 zlatých.

Pozbavil sa života. Ján Ambroš obyvateľ v Kockave tieto dni bodnul si nožom do žalúdka a po niekoľko hodinovom trápení zomrel. Myslí sa, že Ambroš, ktorý žil v sriadených hmotných pomeroch, svoj hrozný skutok spáchal v návale šialenosti.

Dynamit. Vo Veľkom Várade, v najčulejšej ulici udal sa dynamitový výbuch. V dome mestského hlavného inžiniera Dávida Buscha, na pivničné schody ktosi položil dynamitový nábitok a pomocou knotu zapálil. Patrón vybuchil s takým rachotom, že sa otriasly múry, všetky obloky pobily a so stien opadla vakovka. Tento výbuch zapríčinil v meste veľký poplach. Myslia, že niekto z pomsty chcel spáchať útok proti Buschovi. Policia ostatne je už útočníkom na stole.

Dom z porcelánu. Japonský porcelánový priemysel bude zastúpený na parížskej svetovej výstave r. 1900. krásnym a zvláštnym predmetom. Japonci prišli na originálnu myšlienku, zhotovia dosť veľký dom z porcelánu. Budova táto bude mať šesť poschodí. Táto krehká stavba bude vážiť 400 metrických centov a náklad jej je vypočítaný na 20.000 zl. Dľa podaných plánov sľubuje tento porcelánový dom, ktorý bude aj krásne farvený, že bude predmetom takmer zázračným a zaujímať bude prvé miesto a budiť najväčší obdiv z celej výstavy.

K U O B R Á Z K U .

Ukrutnosti vojny v stredoveku.

Ešte i v dnešných dňoch v poviedkach ľudu žijú tie ukrutnosti, ktoré páchali nepriatelia nielen jeden na druhom, lež i na rodinách, aby sa taktó vzájomne pomstili. Jaké ukrutnosti páchali na pr. Tataři, ktorí pod kráľom Béloom IV. vtrhli do našej vlasti, ešte i teraz rozprávajú si pri kozúbkoch. Podobne žijú v rozprávkach ľudu ukrutnosti pozdejších vojen, jestli také plienenie obcí a miest skutočne vojnou pomenovať môžeme. Avšak osveta ľudu i v tomto ohľade učinila svoje vzbudením humanity. V dneskajších časoch moderné válčenie nedovoľuje plienenie celých obcí a miest. Niet prípadu z vojny v novších časoch, že by zvíťazivší nepriateľ bol vymordoval obyvateľstvo celej obce, tak jako sa často stávalo v staro a stredoveku, že obyvateľstvo bolo vyvraždené a mesto so zemou vyrovnané, tak jako na pr. stalo sa bolo v staroveku i s mestom Jerusalemom. Humanita čím diaľ tým viac vydobýva svoje práva i vo vojne. Rozličné medzinárodné poriadky chránia život i majetok obyvateľstva, lež bohužiaľ ešte vždy je ľudstvo len tam, že protivy ešte aj dnes vyrovnáva nespravodlivým prelievaním krve. Daj Bože aby prišiel čím skôr ten čas, aby človek v človeku nevidel svojho nepriateľa a aby všetky svoje protivy vyrovnávali ľudia priateľskou cestou. Miluj bližného svojho ako seba samého!

K O D V E S E L O N I U.

Neprijemné.

Jedon dobytčel lekár povedal svojmu novému pomocníkovi: „Vezmite túto trúbku, naplňte ju práškom, vopchajte koňovi do pysku a potom fúknite tuho do trúbky.“

Po desiatich minútach vracal sa evalom pomocník z nakrývenou hubou a zmraštenou tvárou.

„Nuž čože vám je?“ pýta sa lekár.

„Ach pán lekár, kôň, tá mrcina, ma predbehol, on fúknul a kýchnul tak hnusno a silno najprv, že som od prachu, čo mi do očí frknul, nič nevidel.“

Zábava robotníka.

S prebitou obviazanou hlavou príde domov robotník.

Jeho žena sa osopí na neho:

— Zkade prichádzaš?

— Z ľudového shromaždenia.

— A čo ste tam robili pre Kristove rany?

— Žiadali sme všeobecné volebné právo.

Najvhodnejší čas.

— Povedzte mi Karolko, kedy je najvhodnejší čas ku oberaniu jablák? — pýta sa učiteľ malého žiaka.

— Keď niet nášho suseda v zahrade — odpovedá žiačik.

ODKAZY REDAKCIE.

Ct. p. Ján Drahos: Upozornenie bolo vám zaslané omylom. Tak je, ako píšete.

Ct. p. t. Sidonia Podhorský: Zaslanú prácu uverejniť nemôžeme. Prosíme o ďalšie pokusy.

Ct. p.: J. W.: Zaslať môžete bárstedy, čím skôr tým lepšie.

Ct. p. B. G.: Ráčte len poslať, lebo prv tie práce musíme prečítať a len potom budeme môcť povedať či ich uverejníme.

Cena potravných článkov.

Budapešť, 30. novembra.

V budapeštianskych tržniciach predávaly sa podrobne nasledovné potravné články za tieto priemerné ceny:

Mäso: Hovädzina predok 68, zadok 80, polievková

72, jazyk 72, obličky, ľadviny 90, čistené 180 krov za 1 klg. — Barančina: predok 90, zadok 120 krov — Telucina: 80, lopatka 82, stehno 100 krov za 1 klg. — Bravčovina: 64, stehno a lopatka 72 krov za 1 klg. — Šunka: pražská 90, surová 68 krov za 1 klgr.

Masť: Sviňská 58 krov, loj 56 krov, slanina ku roztopeniu 56 krov a husacia masť 120 krov za jeden kilogramm.

Drúbež: Za jedno kura 65, sliepku 85, kohúta 100 krov. Za jednu tučenú kačku 120, za tučenú hus 350 krov. — Očistená drúbež: kura 60, sliepka 75, kapúň 100 krov, hus 300 (za jeden klgr. 58 krov), morka za kus 240 krov, a kačka za kus 95 krov.

Vajcia: Ku vareniu väčšie 6 kusov za 20 krov, menšie 32 kusov za 1 zl., ku čaju 5 kusov za 20 krov.

Ryby: Kapor 80, sumec 100, štika 60, zubáč 90, jesater 180, okúň 90 krov. Raky: kus za — krov.

Rozličnosti: Maslo gazdovské 95, ku čaju 120 krov za 1 klgr. Tvaroh 22 krov za kilo. — Smotana 28 krov za liter. — Pár holubov — krov, divá hus —, divá kačka 55, jarabica 75 krov za kus. — Zajac za kus 1 zl. 30 krov. — 1 klgr. divej svine 45 krov, stehno srny 350 krov. — Zemiaky 3 kr. za klgr.

Múka: Pšeničná múka predávala sa za tieto priemerné ceny:

číslo:	0	1	2	3	4	5
zlat.	13.40	12.80	12.20	11.50	11.00	10.50
číslo:	6	7	7½	8		
zlat.	9.60	8.80	7.20	5.80		

Pšeničné otruby drobné po zl. 4.20, hrubé po 4.30.

Zeleniny: Zemiaky ružiaky zl. 1.50—2.00, žlté zl. 2.10—2.20, rožky zl. 4.00—6.00, biele zl. 1.30—1.60 za metr. cent Kapusta (v hlávkach) za kus 6 krov. — Cibula zl. 2.50—4.20 m. c. Zeler 100 kusov zl. 80—1.50.

Strova: Hrach nový — kr., čistený starý 10—15 krov za liter. Sošovic: domáca 8—12 za klgr. Riža 10 krov za kilo.

Chlieb: miestny od pekára biely 13—15 krov, čierny 10—11 krov za kilogrammu.

Budapeštianska bursa s úradným značením cien dňa 1. decembra.

Obilie	Jakosť dla hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	75-81	7.65	8.20	Štátny dlh.			Prvá uhor. poisť. spol.	3050	3090
" peštianska	75-81	7.60	8.35	Uhorská zlatá renta 4%	116.40	117.00	Pešt. uh. kupec. b.	1392	1396
" stolnohebradska	75-81	7.65	8.40	" korunová renta 4%	95.00	95.05	Pešt. prvá vlast. sporiteľňa	820	8250
Raž (žltá)	70-72	6.10	6.35	Uhorské regálové úpisý 4½%	98.90	99.65	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	310.00	312.50
Jačmeň na krm.	60-62	5.90	6.10	" premiové úpisý	—	—	Záložné listy.		
" na pátku	62-64	5.65	5.75	Uhorská tiskovo-segedínska po-			Uhorského pozem. úverového		
" na várku	64-66	6.40	6.60	žička 4%	137.25	138.25	ústavu 4%	94.50	95.50
Ovos	39-41	5.20	5.35	Uhorská Zel. požička 4½% v zl.	120.00	121.00	Uhorského úver. záložného ús-		
Čukurica	—	5.30	5.80	vyvážkové úpisý 4%	93.75	94.75	tavú 4½%	100.00	101.00
Čosó	—	5.20	5.50	Spoločná požička v bež. penia-			Uh. úver. ústavu s prémieu 4%	118.00	119.00
Repica	—	11.60	12.10	zoch 4½%	99.60	100.00	Peniaze.		
Ďatelínové semá, luc.	—	45.00	52.00	Žreby.			Čísarský dukát	5.70	5.75
" červené	—	53.00	61.00	Spolku „Jó sziv“	3.10	3.40	Dvadsať-frankovník	9.57	9.61
Slončík masť peštianska	—	50.00	56.50	Uhorského „Červeného kríža“	9.50	9.75	Nemecká ríšska matica	8.97	59.17
" vidička	—	—	—	Razúskeho	19.75	20.25	Štrlebro		
				Bazilika	6.00	6.50			

Platný od 1. októbra 1899.

Vozný železničný poriadok.

Platný od 1. októbra 1899.

Budapest—Galantha—Zsolna

Stanice.	triedy	osobný vlak		rýchlo vlak		
		I—III.	I—II.	I—III.	I—II.	
Budapest ny. p. ind.			7:30	9:25	6:20	9:05
Galantha			10:20	2:30	8:58	3:00
Gány				2:41		3:09
Szered	érk.		10:34	2:51	9:12	3:17
Súr	ind.			*3:03		
Szilád-Zéle				3:13		3:32
Liptóvár	érk.		10:52	3:26	9:31	3:42
Liptóvár	ind.		8:20	11:02	3:41	9:36
Madunicz 33. sz. őrh.			8:29		*3:48	
Kosztolány			8:37		3:56	4:13
Drahóc 36. sz. őrh.			8:46		*4:03	
Pöstyén			8:59	11:24	4:20	9:58
Pop-Szerdahely 41. őrh.			*9:09		*4:30	
Brunóc			9:17		4:39	4:47
Csejte-Szt.-Kereszt 43. őrh.			*9:22		*4:44	
Vág-Ujhely			9:36	11:45	5:05	10:18
Bohuszlavicz			*9:46		5:16	*5:13
Melsicz			9:57	*11:59	5:27	5:28
Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.			10:08		5:38	*5:38
Trencsén-Istebnik			10:17		5:47	5:46
Trencsén szem. p. u.			10:25	12:16	5:55	10:48
T-Trencs.-Teplicz			10:38	12:25	6:08	10:57
Dubnicz			10:53		6:29	6:17
Illava			11:05	12:44	6:41	11:16
Lédecz			11:16		6:52	6:41
Bellus			11:23		6:59	6:48
Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.			*11:30			*6:55
Puchó-Kocskócz			11:39	1:01	7:13	11:33
Milochó 82. sz. őrh.			*11:49			*7:14
Vág-Resztercze			11:59	*1:15	7:34	7:24
Podhr.-Vághéve 88. őrh.			*12:07		*7:42	*7:32
Pelvas 91. sz. őrh.			*12:14		*7:49	*7:39
Nagy-Bicse-Predmér			12:26	1:32	8:01	7:51
Kottosó 97. sz. őrh.			*12:33		*8:08	*7:58
Hricso			12:42		8:16	8:07
Zsolna (Rajecz-fürdő) érk.			1:00	1:55	8:35	12:35

Zsolna—Galantha—Budapest.

Stanice.	triedy	osobný vlak		rýchlo vlak		
		I—III.	I—II.	I—III.	I—II.	
Zsolna (Rajecz-fürdő) ... ind.		9:00	3:35	5:18	2:58	3:38
Hricso		9:17		5:36		3:57
Kottosó 97. sz. őrh.		*9:23		*5:43		*4:05
Nagy-Bicse-Predmér		9:31		5:51	*3:21	4:14
Pelvas 91. sz. őrh.		*9:40		*6:00		*4:24
Podhr.-Vághéve 88. sz. őrh.		*9:46		6:07		*4:31
Vág-Besztercze		9:54		6:17	*3:39	4:41
Milochó 82. sz. őrh.		*10:03				*4:49
Puchó-Kocskócz		10:14	4:30	6:36	3:53	5:00
Alsó-Kocskócz 77. sz. őrh.		*10:20				*5:07
Bellus		10:27		6:49		5:15
Lédecz		10:33		6:56		5:22
Illava		10:43	4:47	7:06	4:10	5:33
Dubnicz		10:53		7:16		5:44
T-Trencs.-Teplicz		11:01	4:59	7:24	4:22	5:52
Trencsén szem. p. u.		11:21	5:13	8:26	4:36	6:25
Trencsén-Istebnik		11:27		8:33		6:32
Kosztolna-Zajrecs 54. őrh.		*11:34		8:43		6:42
Melsicz		11:44		8:57	*4:50	6:55
Bohuszlavicz		*11:53		9:09		7:06
Vág-Ujhely		12:05	5:43	9:32	5:06	7:25
Csejte-Szt.-Kereszt 43. őrh.				*9:41		*7:35
Brunóc		12:17		9:47		7:41
Poh-Szerdahely 41. sz. őrh.				9:53		*7:48
Pöstyén		12:35	6:04	10:08	5:28	8:03
Drahóc 36. sz. őrh.				10:18		8:14
Kosztolány		12:51		10:26		8:25
Madunicz 33. sz. őrh.				10:34		8:32
Liptóvár	érk.	1:04	6:23	10:42	5:47	8:40
Liptóvár	ind.	1:30	6:28	11:07	5:57	
Szilád-Zéle		1:43		11:20		
Súr				*11:29		
Szered	érk.	1:58	6:45	11:36	6:15	
Gány		2:15		11:50		
Galantha	érk.	2:27	7:00	12:00	6:30	
Budapest ny. p. u. érk.		7:35	9:45	6:05	9:25	

Nagy Surány—Kis-Tapolcsány.

Stanice.	triedy	miešan. vlak		osobný vlak
		I—III.	I—III.	
Nagy-Surány	ind.	5:00	12:35	4:42
Zsitva-Födemes		5:14	12:52	4:54
Mánya		5:35	1:13	5:03
Szt. Mihályúr 4. sz. őrh.		*5:45	*1:24	*5:16
Vajk		5:56	1:36	5:25
Verebély		6:23	2:00	5:45
Zsitva-Ujfalu		6:36	2:16	5:56
Betekints 8. sz. őrh.		*6:46	*2:28	*6:04
Taszár		7:00	2:40	6:12
Aranyos-Maróth		7:28	3:07	6:25
Kis-Tapolcsány	érk.	7:40	3:20	6:35

Kis-Tapolcsány—Nagy-Surány.

Stanice.	triedy	miešan. vlak		osobný vlak
		I—III.	I—III.	
Kis-Tapolcsány	érk.	6:15	4:41	6:45
Aranyos-Maróth		6:39	4:51	7:11
Taszár		6:56	5:02	7:30
Betekints 8. sz. őrh.		*7:04	*5:08	*7:40
Zsitva-Ujfalu		7:14	5:17	7:53
Verebély		7:37	5:36	8:23
Vajk		7:49	5:46	8:40
Szt. Mihályúr 4. sz. őrház.		*7:59	*5:54	*8:52
Mánya		8:12	6:02	9:11
Zsitva-Födemes		8:28	6:16	9:35
Nagy-Surány		8:41	6:27	9:52

Pelsőcz—Murány.

Stanice.	triedy	miešan. vlak	
		II—III.	II—991.
Pelsőcz	ind.	7:00	3:00
Horka-Özörény 1. sz. őrh.		*7:16	*3:16
Licze-Gicze		7:38	3:38
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.		*7:51	*3:51
Jolsva		8:21	4:16
Hisnyóvíz		8:51	4:41
Vizesért 11. sz. őrh.		*9:04	*4:54
Nagy-Rőcze		9:27	5:17
Hosszurét 14. sz. őrh.		*9:44	*5:34
Murány	érk.	9:55	5:45

Murány—Pelsőcz.

Stanice.	triedy	miešan. vlak	
		I—III.	I—III.
Murány	ind.	3:00	11:20
Hosszurét 14. sz. őrh.		*3:10	*11:30
Nagy-Rőcze		3:26	11:56
Vizesért 11. sz. őrh.		*3:32	*12:02
Hisnyóvíz		3:44	12:31
Jolsva		4:08	1:01
Jolsva-Taplocza 6. sz. őrh.		*4:17	*1:10
Licze-Gicze		4:29	1:22
Horka-Özörény 1. sz. őrh.		*4:50	*1:43
Pelsőcz	érk.	5:02	1:55

* Podmienečne vlak zastane. Hrubé čísla značia nočné hodiny.

Tlačou cis. a krát. dvornej knihtačiarne Viktora Hornyánszkeho v Budapešti